

Landsrådsformand Lars Chemnitz' nytårstale 1977

På denne den første dag i 1977 vil jeg på landsrådets vegne bringe en nytårshilsen til alle hjem i Grønland og til alle grønlandere, hvor de end måtte befinde sig i verden uden for Grønland.

Min hilsen til jer allesammen skal ledsages med ønsket om lykke og held i det nye år for såvel hver enkelt af jer som for det grønlandske samfund som helhed.

Samtidig benytter jeg lejligheden til at overbringe den grønlandske befolkning de bedste nytårønsker fra Hendes Majestæt Dronning Margrethe.

At holde nytår betyder dels at tage afsked med året, der gik, og dels at hilse det nye år velkommen.

Afskeden med året, der gik, er for os alle blandet med følelser af vemod og tak.

Vemod over det, der gik en imod og smertede: det være sig tabet af ens kære eller bristede forhåbninger og drømme.

Takken gælder den lykke og det held, vi måtte have haft til – i harmoni og samarbejde med vore omgivelser – at overvinde opståede vanskeligheder og til

at opnå resultater, som har givet vores tilværelse større livsindhold.

Velkomsten til det nye er blandet med følelser af spænding og uvished for, hvad fremtiden vil bringe.

Men med følelser af spænding og uvished for fremtiden kan vi ikke nøjes med at hilse nytåret velkommen.

Vi bør derfor for det nye år sætte os nogle mål og i vort daglige arbejde og virke være med til at bryde de veje og stier, der fører frem til disse mål.

At vejene og stierne så nu og da går gennem ufarbare egne bør vi blot tage som en udfordring, som bør animere os til i fællesskab at yde en ekstra indsats til gavn for det land, af hvis skæbne vor egen, vore børns og kommende slægters tilværelse vil være så afhængig.

I 1976 har vi fejret landsrådets 25 års jubilæum, ligesom vi har kunnet fejre 25 års jubilæum for en række andre institutioner, som etableredes i Grønland som resultat af arbejdet i Grønlands-kommissionen.

Den udvikling, som blev sat igang for 25 år siden på alle områder i det grøn-

landske samfund, har betydet en næsten revolutionær omvæltning og forandring af de tekniske, økonomiske og sociale forhold. Af alle disse forandringer kan vi nævne en forbedret sundhedstilstand, bedre boligforhold, udvidet uddannelsesmuligheder og større social lighed for den grønlandske befolkning.

Disse forbedringer overses mange gange, når der rejses kritik mod den skete udvikling.

Udviklingen har selvfølgelig også indebåret store vanskeligheder og problemer og medført, at nogle af vore landsmænd nu og da ikke har kunnet følge med eller tilpasse sig forholdene.

Vi har alle et medansvar og forpligtelser overfor de socialt svage stillede i vort samfund og må medvirke til at støtte dem på bedste måde, så de kan føle den størst mulige tryghed iblandt os, og derved opbygge deres selvtillid og følelse af egen menneskeværd.

Det forgangne år og også det nye år vil være præget af den verdensomfattende økonomiske krise, som har sat meget snævre grænser for den fortsatte udvikling i samme tempo som årene inden 1973. De manglende økonomiske midler har medført nedskæringer af statens, landsrådets og kommunernes bevilninger, hvilket i sammenhæng med en tilsvarende tilbageholdenhed indenfor den private sektor har medført arbejdsløshed – ikke mindst blandt ungdommen.

Arbejdsløsheden er ikke alene et økonomisk og samfundsmæssigt katastrofalt fænomen, men en menneskelig og psykologisk tragedie for den enkelte, der rammes af arbejdsløsheden.

Det kan forekomme én paradoksalt,

at vi samtidig med, at vi konstaterer den store arbejdsløshed i vort samfund, kan være vidne til, at mange af de grønlandske institutioner, herunder bl. a. skolen og sundhedsvæsenet, ikke kan få det nødvendige personale til varetagelse af den påkrævede undervisning og ønskelige sundhedspleje.

En forringelse af undervisningsforholdene, sundhedsplejen og andre vigtige offentlige funktioner kan på længere sigt betyde en alvorlig trussel for trivslen i vort samfund.

Det må derfor i det nye år være vores opgave at medvirke til, at der kan skabes muligheder for ansættelse af det fornødne kvalificerede personale – det være sig grønlandsk og/eller dansk personale – til at sikre, at uddannelsen, sundhedsplejen m. v. kan ske på en forsvarlig måde.

Vi skal ikke tage noget område ud af den store sammenhæng, men skolens situation er grundet lærermangel den mest aktuelle p. gr. a., at alle hjem er berørt af det. Derfor må det problem være det mest presserende at løse, da det drejer sig om den opvoksende ungdom, Grønlands fremtid.

Vi er klar over, at der for tiden kun er yderst begrænsede muligheder for gennem stigende lønninger at lokke flere ansøgere til de ledige stillinger, men alt bør gøres fra alle sider her i Grønland for at gøre det klart for dem, der vil arbejde heroppe i vort land, at de er velkomne og trygt kan komme og leve sammen med os.

Vi må alle erkende, at vores samfundsstruktur med mange små enheder er personalekrævende, hvorfor vi har –

og altid vil have – brug for hinanden. Det være sig grønlandere og danske, det være sig tilflyttere og fastboende. Uden denne forståelse vil der fortsat eksistere manglende gensidig respekt for hinanden, som resulterer i gnidninger, som kun virker opslidende for ens medmenesker og kun er til skade for samfundets trivsel. Udviklingen efter den anden verdenskrig har på godt og ondt konfronteret Grønland og dets befolkning med omverdenen, men også givet os et større medansvar og forpligtelse som medborgere i det internationale fællesskab, indenfor hvilket vi – i erkendelse af egen nationale og kulturelle egenart – bør have øjnene åbne for og respekt for almen menneskelig og human værdighed og retfærd – uden hvilken vor verden står overfor sin egen udslettelse.

I 1976 har vi i Grønland været med til at samle ind til verdens millioner af flygtninge og har derved på en beskeden måde demonstreret vor internationale solidaritet – en solidaritet som flere gange i verdenshistorien har været forudsætningen for bevarelse af friheden for mange af verdens folkeslag og sejr over tyranner, som i deres magtbegær har ønsket at erobre verden.

Den før omtalte udvikling – fra den 2. verdenskrig og til i dag – er samtidig forudsætningen for, at vi grønlandere inden for en overskuelig fremtid – ved gennemførelse af en hjemmestyreordning i Grønland – kan påtage os et større medansvar og forpligtelser med hensyn til planlægningen og styringen af vort samfund.

Der har i samarbejde med danske politikere i hjemmestyrekommissionen

været arbejdet intenst på at få udformet rammerne for et sådant fremtidigt grønlandsk hjemmestyre. Og selv om der som bekendt ikke på alle områder – og specielt om ejendomsretten til ressourcerne i undergrunden – har været enighed i kommissionen, har drøftelserne i kommissionen været positive og været ført med gensidig respekt og ligeværdighed mellem danske og grønlandske forhandlere.

Der har om ejendomsretten til ressourcerne været visse juridiske og politiske tilsyneladende uoverensstemmelser mellem medlemmer af kommissionen, men disse teoretiske uoverensstemmelser synes ikke at dække over faktiske realiteter. Det kan fastslås, at der fra alle sider er enighed om, at det grønlandske folk gennem det kommende hjemmestyre skal have tillagt en væsentlig og afgørende kompetence med hensyn til udforskningen og udnyttelsen af de grønlandske ressourcer.

De opståede uoverensstemmelser berettiger ikke til at tale om undertrykkelse og kolonimagt og herrefolksmentalitet i forholdet mellem det grønlandske og danske folk. Den slags tale tjener kun til kortsigtede, ensidige politiske formål, som kun kan gøre samarbejdet mellem Danmark og Grønland vanskeligere.

Selv om vi alle kan være enige om nødvendigheden af, at det grønlandske folk fastholder og udvikler sin kulturelle og nationale identitet, må der advares mod en selvforherligende nationalisme og isolation overfor omverdenen, der indebærer stagnation, ensidighed og manglende respekt overfor andre.

Den grønlandske kultur må – hvis den

skal udvikles og overleve – på en sund og harmonisk måde kunne påvirkes og inspireres af kulturelle og åndelige strømninger i verden omkring os.

Verdenshistorien har tydelige beviser på, at de selvforherligende, nationalistiske bevægelser altid har forrykket den sociale balance i samfundene og det på en sådan måde, at det altid er gået ud over den socialt svageste stillede del af befolkningen, selv om de måske i den oppiskede propagandastemning har været lette ofre for den åndelige forførelse og formørkelse, der er fulgt i sporet af sådanne bevægelser.

Det videre arbejde med udformningen af det grønlandske hjemmestyre fortsættes i det nye år, og i den forbindelse må det med hensyn til den rejste kritik af arbejdet i hjemmestyrekommissionen fra visse institutioner eller virksomheders side understreges, at dels har kommissionen ikke indenfor den begrænsede tid, der har været tale om, kunnet færdigbehandle alle emner, og dels er det kommissionens arbejde i første række at fastlægge rammerne for hjemmestyrets virksomhed, således at der efter hjemmestyrets etablering skal skabes det nærmere indhold og detaljer i hjemmestyret. Etablering af hjemmestyret indebærer derfor fortsat mulighed for en videre debat af de forhold, som kommissionen ikke får løst, og som det heller aldrig har været kommissionens opgave at løse.

De grønlandske kommuner har i den seneste tid på forskellig måde givet udtryk for en vis usikkerhed og manglende tillid til det kommende hjemmestyre. Denne manglende gensidige respekt og

tillid mellem de folkevalgte grønlandske myndigheder må det være vores fælles opgave at få ryddet til side, hvis hjemmestyret skal have et reelt indhold og mening.

Året 1976 og året 1977 har også med hensyn til retsordenen på havet været og vil blive af afgørende betydning.

På FN's havretskonference har der – til trods for afholdelse af to mødesamlinger i foråret og i sommeren 1976 – endnu ikke kunnet opnås endelig enighed om en international havretskonvention, og om en sådan international enighed vil kunne opnås vil nok afhænge af resultatet af forhandlingerne på den næste møderække, som er planlagt til afholdelse i foråret og forsommeren 1977.

Uanset den manglende enighed om den nævnte internationale konvention er der på havretskonferencen konstateret at være et massivt flertal blandt de deltagende nationer i konferencen for etablering af økonomiske zoner på 200 sømil, der indebærer, at kyststaten får udvidede rettigheder over ressourcer – såvel de levende som mineralske – i den økonomiske zone. Det klart konstaterede flertal for etablering af den nævnte økonomiske zone har medført, at en række lande ensidigt og uden at afvente videre forhandlinger i 1977 etablerer økonomiske zoner udfor deres kyster.

For Grønlands vedkommende er der efter ønske fra landsrådet og i samarbejde med den danske regering for størstedelen af de grønlandske farvande etableret en økonomisk zone på 200 sømil med virkning fra i dag. Den skete udvidelse af det grønlandske fiskeriterritorium skulle indebære muligheder for

bedre beskyttelse af det grønlandske fiskerierhvervs interesser, herunder kontrol og begrænsning af fremmede fiskeres adgang til fiskeri heroppe.

For 1977's vedkommende vil de fremmede fiskeres adgang blive reguleret i henhold til de nylig trufne aftaler i I.C.N.A.F., medens der for de kommende års vedkommende vil blive tale om fastsættelse af kvoter for fremmede fiskere i henhold til aftaler truffet med EF-myndighederne. Der er endnu ikke blandt EF-landene opnået enighed om en fælles fiskeripolitik, og først når en sådan enighed er opnået, skal der forhandles om den specielle ordning for Grøn-

land, idet man fra alle sider er enige om, at der skal etableres særordninger for Grønlands vedkommende i forhold til de andre EF-lande, idet der lægges vægt på Grønlands særlige vanskeligheder på området.

Der er store vanskeligheder, der skal overvindes i året, der kommer, men der er også udfordringer og store chancer, hvis vi forstår at tage dem op og udnytte dem.

Lad os håbe, at vi vil vise os rede og parate til i fællesskab at møde fremtiden med fortrøstning og optimisme.

Endnu en gang glædeligt nytår til jer allesammen.